

Sygn. akt VI U 1182/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 września 2014 r. w S.

sprawy A. C. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. C. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 22 maja 2014 roku nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. C. (1) prawo do emerytury poczynając od 1 marca 2014 roku.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 maja 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił A. C. (1) prawa do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony udowodnił wyłącznie 8 lat, 4 miesiące i 17 dni pracy szczególnych warunkach.

Odwołaniem z dnia 17 czerwca 2014 roku A. C. (1) zaskarżył powyższą decyzję, wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. Wskazał, że dodatkowo w warunkach szczególnych pracował w okresie od 20 września 1968 r. do 23 czerwca 1971 r. - będąc zatrudnionym jako uczeń praktycznej nauki zawodu w Z. W.; w okresie od 1 września 1971 r. do 30 czerwca 1974 r. - będąc zatrudnionym na stanowisku elektromontera i elektromontera kablowych linii elektroenergetycznych w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S.; w okresie od 1 lutego 1991 r. do 15 marca 1992r. - będąc zatrudnionym w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) sp. z o.o. w G. na stanowisku kierownika zakładu prefabrykacji oraz w okresie od 16 marca 1992 r. do 12 kwietnia 2000 r. - będąc zatrudnionym w przedsiębiorstwach (...) na stanowisku kierownika betoniarni.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. C. (1) urodził się w dniu (...). Jego łączny staż ubezpieczeniowy (udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe) na dzień 1 stycznia 1999r. wynosił 29 lat, 8 miesięcy i 8 dni.

Ubezpieczony nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Wniosek o emeryturę złożył w organie emerytalnym w dniu 3 marca 2014 roku.

Okoliczności niesporne, a nadto dowody:

- wniosek k. 1-2 plik IV akt rentowych;
- oświadczenie – k. 6 plik IV akt rentowych;
- karta przebiegu zatrudnienia – k. 58 plik IV akt rentowych.

A. C. (1) pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. na stanowiskach kolejno: betoniarza – zbrojarza (wykaz A dział V poz. 4) oraz majstra betoniarni (wykaz A dział XIV poz. 24) w okresie od 14 września 1982 r. do 31 stycznia 1991 r., tj. łącznie przez 8 lat, 4 miesiące i 17 dni.

Niesporne, a nadto dowody:

- świadectwo pracy - k. 11 plik I akt rentowych;
- świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych - k. 12 plik I akt rentowych;
- karta przebiegu zatrudnienia – k. 58 plik IV akt rentowych.

W okresie od 1 września 1971 r. do 30 czerwca 1976 r. ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. na stanowisku elektromontera kablowych linii elektroenergetycznych, a następnie elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych. W okresie zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie, w okresie od 28 kwietnia 1972 r. do 12 kwietnia 1974 r., ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

(...) Przedsiębiorstwo (...) w S. wykonywało na terenie elektrowni podłączenia kablowe, budowało rozdzielnie, a także nadziemne i podziemne linie elektroenergetyczne

W czasie zatrudnienia w tym zakładzie pracy A. C. (1) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych, zajmując się budową instalacji elektrycznych na terenie elektrowni (układaniem i montażem kabli elektrycznych, napowietrznych i podziemnych linii energetycznych i urządzeń elektroenergetycznych np. rozdzielni elektroenergetycznej) oraz usuwaniem awarii i konserwacją tych linii i urządzeń.

Dowody:

- umowa o pracę z 1.09.1971 r. – k. 31 plik IV akt rentowych;
- zaświadczenia kwalifikacyjne – k. 32v, 34v, 35v plik IV akt rentowych;
- angaże – k. 33, 36-37v plik IV akt rentowych;
- świadectwo pracy – k. 8 plik I akt rentowych;
- wyciąg z książeczki wojskowej – k. 9 plik I akt rentowych;

- akta osobowe z okresu zatrudnienia w (...) w S., koperta k. 29 akt sprawy, w szczególności: umowa o pracę z 1.09.1971 r., zaświadczenia kwalifikacyjne, angaże;

- zeznania A. C. w wersji elektronicznej oraz transkrypcja – k. 42-48;

- zeznania świadka T. I. w wersji elektronicznej oraz transkrypcja k. 56-61;

- zeznania świadka T. K. w wersji elektronicznej oraz transkrypcja k. 62-64.

W okresie od 1 lutego 1991 r. do 15 marca 1992 r. A. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) sp. z o.o. w G. na stanowisku kierownika zakładu prefabrykacji

Dowód: świadectwo pracy – k. 22 plik I akt rentowych.

Następnie, w okresie od dnia 16 marca 1992 r. do 12 stycznia 1995 r. ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) spółce z o.o. na stanowisku kierownika betoniarni i prefabrykacji, a w okresie od 13 stycznia 1995 r. do 9 października 2000 r., także w pełnym wymiarze czasu pracy, w (...) S.C. na stanowisku kierownika betoniarni.

W okresach od dnia 16.01. do 31.01.1997 r., od 21.07. do 29.07.1997 r., od 30.07. do 31.07.1997 r., od 1.08. do 26.08.1997r., od 29.08. do 31.08.1997 r., od 1.09. do 25.09.1997r., od 13.04.2000r. do 30.09.2000r. ubezpieczony korzystał z zasiłków chorobowych.

W okresie od 1 listopada 1997r. do 31 stycznia 1999r. ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego.

Dowody:

- umowa o pracę -k. 24 plik I akt rentowych;

- karta zasiłkowa – k. 26 plik I akt rentowych;

- świadectwa pracy – k. 12, 13 plik II akt rentowych.

Przez cały okres zatrudnienia zarówno w (...) spółce z o.o., jak i w spółce cywilnej, A. C. sprawował dozór inżyniersko-techniczny nad robotnikami wykonującymi prace betoniarskie i zbrojarskie, nad operatorami sprzętu ciężkiego (betoniarek, dźwigów), jak również sprawował nadzór i kontrolę jakości nad procesem wytwarzania mieszanki betonowej i procesu produkcji prefabrykatów żelbetonowych.

Ubezpieczony codziennie przebywał na terenie betoniarni, gdzie wykonywano prace betoniarskie i zbrojarskie oraz produkowano prefabrykaty betonowe; nie zdarzało się że był kierowany do innych prac. Prace bezpośrednio przy dozorcze inżyniersko-technicznym w miejscu wykonywania prac betoniarskich i zbrojarskich oraz przy produkcji prefabrykatów betonowych wykonywał przez co najmniej 8 godzin dziennie.

W ramach dozoru inżyniersko-technicznego ubezpieczony wykonywał również prace związane z prowadzeniem spraw biurowych. Prace te miały marginalny charakter, wykonywane były w baraku w pobliżu mieszalnika betoniarskiego. Podstawowym obowiązkiem ubezpieczonego była organizacja i prowadzenie robót betoniarskich i zbrojarskich.

Dowody:

- zeznania ubezpieczonego A. C. w wersji elektronicznej oraz transkrypcja – k. 42-48;

- zeznania świadka E. W. w wersji elektronicznej oraz transkrypcja k. 49-52;

- zeznania świadka R. F. w wersji elektronicznej oraz transkrypcja k. 52-56.

A. C. (1) od dnia 20 września 1968 r. do dnia 23 czerwca 1971 r. pracował w Zakładach (...) w S. jako uczeń w zawodzie elektryka, odbywając naukę zawodu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 2 lipca 1958r. W tym czasie przez trzy dni miał zajęcia lekcyjne, natomiast przez pozostały okres odbywał praktyki na terenie zakładu pracy. Budynek szkoły, w którym odbywały się lekcje, mieścił się na terenie zakładów (...).

W związku z ukończeniem nauki zawodu w (...) przy (...) ubezpieczony w dniu 24 czerwca 1971 r. został skierowany do pracy na Oddziale Elektrycznym celem odbycia stażu pracy.

Stanowiska elektroenergetyka linii kablowych, elektroenergetyka obchodowego, elektromontera urządzeń stacyjnych, elektromontera izolacji i przepięć, elektromontera maszyn wirujących zajmowane przez pracowników w (...) zostały ujęte w wykazie prac w warunkach szczególnych stanowiącym załącznik do zarządzenia nr (...) Dyrektora Z. C.-W.z dnia 26.04.1988 r. jako stanowiska o których mowa w wykazie A dział II poz. 1 zarządzenia nr 7 z 7 lipca 1987 r. Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego.

Dowody:

- umowa o naukę zawodu – k. 12-13 plik IV akt rentowych;
- angaż dot. wstępnego stażu pracy z 24.06.1971 r. – k. 14 plik IV akt rentowych;
- umowa o wstępny staż z 23.06.1971 r. – k. 15-16 plik IV akt rentowych;
- zarządzenie nr 27/88 z 26.04.1988 r. – k. 17-29 plik IV akt rentowych;
- świadectwo pracy – k. 7 plik I akt rentowych;
- świadectwo ukończenia (...) k. 7;
- zeznania ubezpieczonego w wersji elektronicznej oraz transkrypcja – k. 42-48;
- zeznania świadka T. I. w wersji elektronicznej oraz transkrypcja k. 56-61.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Zgodnie z przepisem art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. poz. 1440; dalej jako: ustawa emerytalna), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 (tj. w przypadku mężczyzn – 60 lat), 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Przepis §4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu §2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o którym mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

W załączniku do powyższego rozporządzenia, w wykazie A, w dziale V dotyczącym prac wykonywanych w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, pod pozycją 4 jako prace w warunkach szczególnych wskazano prace zbrojarskie i betoniarskie, zaś pod pozycją 3 - prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych. Natomiast w dziale XIV, dotyczącym prac różnych, pod pozycją 25 wskazano, że pracami w warunkach szczególnych są również prace polegające na „bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, a pod pozycją 24 - że pracą w warunkach szczególnych jest praca polegająca na „kontrolu międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynierijno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”. Z kolei w dziale II, zatytułowanym „w energetyce” wskazano, że pracami w szczególnych warunkach są „prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych”.

Odnosząc powyższe do ustaleń poczynionych w niniejszej sprawie, sąd w pierwszej kolejności zwrócił uwagę, że faktem jest, że zgodnie z przepisem § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.), okresy pracy w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Jak jednak przyjmuje się niespornie w orzecznictwie, w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowym. Wydanie lub niewydanie przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie rodzi bowiem żadnych skutków materialnoprawnych. Zaświadczenie to jest bowiem jedynie dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.), wydawanym dla celów dowodowych, a okoliczności w tym dokumencie potwierdzone przez pracodawcę podlegają weryfikacji zarówno w postępowaniu sądowym, jak i w postępowaniu przed organem rentowym. Określenie stanowiska pracy i jej charakteru wskazane w wystawionym przez pracodawcę świadectwie pracy nie wiąże zatem sądu, który na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ocenia, czy ubezpieczony pracował – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – w warunkach szczególnych. Samodzielnie sąd ustala również, jak zakwalifikować pracę danej osoby w odniesieniu do wykazu prac określonych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma bowiem istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez

niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonych mu prac. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Mając to na względzie, w niniejszej sprawie sąd samodzielnie przeprowadził szereg dowodów, niepowoływanych dotychczas w postępowaniu przed organem rentowym. I tak, przeprowadzony został dowód z akt osobowych ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w (...) w S., a także dowód z przesłuchania świadków i samego ubezpieczonego. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości sądu. Prymat wiarygodności przyznał sąd także zeznaniom świadków oraz korespondującym z tymi zeznaniami zeznaniom ubezpieczonego. Oceniając zeznania świadków sąd miał na względzie, że przesłuchane osoby są osobami obcymi dla ubezpieczonego i nie mają żadnego interesu w tym, by nieprawdziwie zeznawać na korzyść A. C. (1), narażając się jednocześnie na odpowiedzialność karną. Nie bez znaczenia jest też fakt, że zarówno R. F., jak i T. I. i T. K. korzystają już z wcześniejszych emerytur, m.in. z uwagi na fakt wykonywania pracy w warunkach szczególnych w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. oraz w obu spółkach (...), a zatem nie byli w żaden sposób osobiście zainteresowani wynikiem sprawy, w szczególności w taki sposób, że mogli liczyć, że jej wynik wpłynie na przyznanie im świadczeń na takich samych zasadach.

W ocenie sądu tak zebrany materiał dowodowy dał pełne podstawy do przyjęcia, że praca wykonywana przez A. C. (1) w okresach zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S. oraz w przedsiębiorstwach (...) była pracą w warunkach szczególnych.

I tak, jeśli chodzi o pracę wykonywaną przez A. C. w okresie od 1 września 1971 r. do 30 czerwca 1974 r. na stanowisku elektromontera i elektromontera kablowych linii elektroenergetycznych w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S., to szczegółowa analiza zakresu obowiązków ubezpieczonego na zajmowanym stanowisku w oparciu o dokumenty znajdujące się w jego aktach osobowych oraz w oparciu o zeznania przesłuchanych osób pozwoliła bowiem na ustalenie, iż w ramach zajmowanego stanowiska ubezpieczony wykonywał czynności związane z montażem, remontem i eksploatacją urządzeń elektroenergetycznych. Stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się bowiem wówczas budową instalacji elektrycznych na terenie budowy elektrowni (układaniem i montażem kabli elektrycznych, napowietrznych i podziemnych linii energetycznych i urządzeń elektroenergetycznych np. rozdzielni elektroenergetycznej) oraz usuwaniem awarii i konserwacją tych linii i urządzeń.

Nie uszło uwadze sądu, że w okresie spornego zatrudnienia ubezpieczony - w okresie od 28 kwietnia 1972 r. do 12 kwietnia 1974 r. - odbywał zasadniczą służbę wojskową. Zgodnie jednak z aktualną linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, którą sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela, okres zasadniczej służby wojskowej odbytej w czasie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zalicza się do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że Sąd Najwyższy podjął w tym zakresie w dniu 16 października 2013 r. uchwałę w składzie 7 sędziów (Sygn. akt II UZP 6/13), w której przyjął, że czas odbywania zasadniczej służby wojskowej w oparciu o art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP z 1967 r. w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 1974 r. zalicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku zgodnie z art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Mając to na względzie, trzeba podkreślić, że w czasie odbywania służby wojskowej przez ubezpieczonego obowiązywała właśnie ta ustawa. Z art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 1974 r. wynikało zaś, że okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień w stosunku do osób, które po odbyciu tej służby podjęły zatrudnienie w tym samym zakładzie, w którym były zatrudnione przed powołaniem do służby albo w tej samej gałęzi pracy. Mając na uwadze powyższe sąd zwrócił uwagę, że bezpośrednio przed powołaniem do wojska oraz po powrocie z wojska ubezpieczony był zatrudniony w warunkach szczególnych. Z angażu z dnia 8 maja 1974 r. wynika, że do pracy ubezpieczony powrócił niezwłocznie po zakończeniu służby wojskowej w dniu 8 maja 1974 r. W konsekwencji powyższego przy ustalaniu stażu ubezpieczeniowego A. C. w warunkach szczególnych należało wziąć

pod uwagę także czas odbywania przez niego służby wojskowej i potraktować go tak, jakby ubezpieczony pracował wówczas w szczególnie trudnych warunkach.

W wyniku tak poczynionych ustaleń faktycznych i na tle dokonanych rozważań prawnych, koniecznym było uznanie iż w okresie od 1 września 1971 r. do 30 czerwca 1974 r. ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, wykonując prace wskazane pod pozycją II wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

Odnosnie zatrudnienia ubezpieczonego w okresie od 16 marca 1992 r. do 12 stycznia 1995 r. w (...) Zakładzie Produkcyjno-Usługowym (...) na stanowisku kierownika betoniarni i prefabrykacji, a następnie w okresie od 13 stycznia 1995 r. do 9 października 2000 r. w (...) S.C. na stanowisku kierownika betoniarni, sąd uznał (po szczegółowej analizie zakresu obowiązków ubezpieczonego na stanowisku kierownika betoniarni i prefabrykacji oraz kierownika betoniarni, a także w oparciu o treść zeznań przesłuchanych osób), iż w ramach zajmowanego stanowiska ubezpieczony wykonywał czynności związane bezpośrednio z nadzorem inżynieryjno-technicznym przy wykonywaniu prac betoniarskich i zbrojarskich, prac operatorów sprzętu ciężkiego (betoniarek, dźwigów), jak również sprawował nadzór i kontrolę jakości nad procesem wytwarzania mieszanki betonowej i procesu produkcji prefabrykatów żelbetonowych. A. C. codziennie przebywał bowiem – co najmniej w pełnym wymiarze czasu pracy - na terenie betoniarni, gdzie wykonywano prace betoniarskie i zbrojarskie oraz produkowano prefabrykaty betonowe; nie zdarzało się że był kierowany do innych prac.

Bez znaczenia dla możliwości dokonania takiego ustalenia było przy tym to, że w czasie owego zatrudnienia ubezpieczony wykonywał również prace biurowe, związane z dokumentowaniem wykonanych prac. Podkreślić bowiem należy, że zarówno z zeznań ubezpieczonego, jak i z zeznań świadków pracujących w takim samym zakładzie pracy co A. C. wynika, że obowiązki biurowe ubezpieczonego miały marginalny charakter, a większość czasu spędzał on bezpośrednio na terenie betoniarni, nadzorując wykonywanie prac przez betoniarzy, zbrojarzy i operatorów betoniarek.

Dodatkowo trzeba też podkreślić, że wykonywanie przez ubezpieczonego prac związanych z dokumentowaniem przebiegu prac w związku z pełnionym dozorem nie oznacza, iż ubezpieczony nie wykonywał czynności „dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” w pełnym zakresie czasu pracy. W wyroku z dnia 24 września 2009 r. (II UK 31/09, LEX nr 559949) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że jeśli czynności ogólnej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Czym innym jest bowiem wykonywanie czynności administracyjno-biurowych ściśle związanych ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno-technicznego, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji. Tylko bowiem wykonywanie tych ostatnich czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w konsekwencji wyłącza zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie w wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (sygn. akt II UK 243/08, Lex nr 550990) Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorcze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem. Odróżnić jedynie należy czynności administracyjno - biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżynieryjno - technicznym, stanowiące jego immanentną cechę, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe

obowiązki. Identyczny pogląd wyraził Sąd Najwyższy wyroku z dnia 30 stycznia 2007 r., I UK 195/07 (LEX nr 375610). Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, trzeba wyraźnie zaakcentować, iż w ocenie Sądu Okręgowego wykonywanie przez ubezpieczonego prac biurowych związanych z dokumentowaniem postępów prac w książce budowy, było ściśle związane z wykonywanym dozorem. Zasadnym było więc zaliczenie całego omawianego okresu zatrudnienia do stażu pracy A. C. w warunkach szczególnych, poza okresami, za które pobrał on zasiłki chorobowe po dniu 14 listopada 1991r. (art. 32 ust. 1 a pkt 1 ustawy emerytalnej).

W wyniku tak poczynionych ustaleń faktycznych i na tle dokonanych rozważań prawnych, koniecznym było uznanie – przy wzięciu pod uwagę zasad doświadczenia życiowego oraz logiki – iż również w okresie od dnia 16 marca 1992 r. do 12 stycznia 1995 r. w (...) Zakładzie Produkcyjno-Usługowym (...) na a następnie w okresie od 13 stycznia 1995 r. do 9 października 2000 r. w (...) S.C. ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych (wykonując prace wskazane pod pozycją 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie - w niniejszym stanie faktycznym były to prace betoniarzy i zbrojarzy wymienione w dziale V tegoż wykazu pozycją 3 i 4)”, a więc – w konsekwencji- że legitymuje się on okresem zatrudnienia (łącznie z okresem uwzględnionym przez organ rentowy) w warunkach szczególnych przekraczającym 15 lat.

Z uwagi na powyższe w niniejszym postępowaniu nie zachodziła już potrzeba analizowania, czy do tego stażu należało także przyjąć okres zatrudnienia ubezpieczonego od 20 września 1968 r. do 23 czerwca 1971 r. na stanowisku ucznia praktycznej nauki zawodu w Z. W. oraz od 1 lutego 1991 r. do 15 marca 1992 r. w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) sp. z o.o. w G. na stanowisku kierownika zakładu prefabrykacji. Na marginesie tylko można więc w tej sytuacji zauważyć, że co do zasady do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zalicza się okresów nauki zawodu odbywanej w ramach umowy zawartej na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu. W świetle wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2009 r. (sygn. akt II UK 334/08, OSNP 2010/23-24/294) okres nauki zawodu połączonej z obowiązkiem doksztalcania się w zasadniczej szkole zawodowej nie stanowił bowiem okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr. 8, poz. 43 ze zm.), gdyż już tylko z uwagi na wyrażony w art. 13 ust. 3 ustawy o nauce zawodu obowiązek doksztalcania się w celu ukończenia pełnej szkoły podstawowej, doksztalcania się zawodowego lub ogólnokształcącego lub też w zakresie obranego zawodu, niemożliwe było wykonywanie przez ucznia pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - w myśl § 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Taką możliwość mieli jedynie młodociani od ukończenia przez nich 16-go roku życia, o ile zatrudnieni byli na warunkach określonych w powoływanym wyżej art. 3 ust. 3 ustawy.

W myśl przepisu art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej - świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2. Prawo do emerytury, o której mowa w art. 184 ustawy emerytalnej powstaje z chwilą spełnienia wszystkich warunków wskazanych w tym przepisie, tj. w momencie wykazania: stosownego wieku, wymaganego stażu ubezpieczeniowego ogólnego i szczególnego, nie przystąpienia do OFE.

Wiek 60 lat ubezpieczony ukończył (...) r., wniosek o emeryturę złożył jednak dopiero 3 marca 2014 r.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., sąd zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w ten sposób, że przyznał A. C. (1) prawo o emerytury od dnia 1 marca 2014 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył on w tej sprawie wniosek w organie rentowym.